

Fővárosi Ítéltábla

Az ügy száma: 14.Gf.40.305/2024/7/II.

A felperes:

felperes

cím1

A felperes képviselői:

Dezső és Társai Ügyvédi Iroda (ügyintéző: dr. Csordás Ilona ügyvéd)

cím2

Dr. Fenyőházi András egyéni ügyvéd

cím2

Dr. Rajkai Bence egyéni ügyvéd

cím2

Az alperesek:

alperes „végelszámolás alatt” – I. rendű

cím3

alperes2 – II. rendű

cím4

Az I. rendű alperes képviselői:

Ormai, Papp és Társai CMS Cameron McKenna Nabarro Olswang LLP Ügyvédi Iroda
(ügyintéző: Dr. Ormai Gabriella ügyvéd)

cím5

Dr. Czike Gábor Ügyvédi Iroda (ügyintéző: Dr. Czike Gábor ügyvéd)

cím6

Köhler Ügyvédi Iroda (ügyintéző: Dr. Andreas Richard Köhler ügyvéd)

cím6

Jókay László Ügyvédi Iroda (ügyintéző: Dr. Jókay László ügyvéd)

cím6

Zlati Ügyvédi Iroda (ügyintéző: Dr. Zlati Dávid ügyvéd)
cím8

A II. rendű alperes képviselői:

Nádasdy Ügyvédi Iroda (ügyintéző: Dr. Nádasdy Zoltán ügyvéd)
cím7

Hegedűs Eszter Réka Ügyvédi Iroda (ügyintéző: Dr. Hegedűs Eszter Réka ügyvéd)
cím7

A per tárgya: kártérítés

Az elsőfokú bíróság: Fővárosi Törvényszék

A fellebbezést benyújtó fél: felperes

A fellebbezéssel támadott határozat száma: 17.G.42.745/2022/48-I.

Í t é l e t

A Fővárosi Ítéltábla az elsőfokú bíróság ítéletét helybenhagyja.

Kötelezi a felperest, hogy 15 napon belül fizessen meg az I. és II. rendű alpereseknek személyenként 7.026.300 (hétmillió-huszonhatezer-háromszáz) forint + áfa ügyvédi munkadíjból álló másodfokú perköltséget.

Az ítélet ellen fellebbezésnek nincs helye.

I n d o k o l á s

I.

[1] A felperes a 2022. december 16-án benyújtott keresetlevelében előterjesztett keresetében kérte, hogy a bíróság egyetemlegesen kötelezze az I. és II. rendű alpereseket 1.185.259.469 forint és annak 2018. szeptember 22-étől járó törvényes kamata megfizetésére kártérítés címén a Polgári Törvénykönyvről szóló 1959. évi IV. tv. (rég. Ptk.) 339. §-a alapján. Előadása szerint az I. rendű alperes építetói fedezetkezelőként, a II. rendű alperes építetőként megszegték a szub- alvállalkozói díjkövetelése fedezetének biztosítására vonatkozó jogszabályi kötelezettségeiket.

II.

[2] Az alperesek a kereset elutasítását kérték. Elévülésre hivatkoztak, valamint vitatták a deliktuális kártérítési felelősség megállapításához szüksége konjunktív feltételek fennálltát és a követelésösszességét is.

III.

[3] Az elsőfokú bíróság ítéletében a keresetet elutasította és kötelezte a felperest, hogy fizessen meg 15 napon belül az I. rendű alperesnek 14.052.595 forint + áfa, a II. rendű alperesnek 10.008 euró + áfa ügyvédi munkadíjból álló perköltséget.

III.1.

[4] Határozatának indokolásában a fellebbezés szempontjából releváns tényként állapította meg, hogy 2011-ben a II. rendű alperesi jogelőd – alperes 2 (a továbbiakban II. rendű alperes) – elhatározta a győri autógyára bővítését; az építési, szerelési munkák elvégzésére építetőként a horvátországi székhelyű cég1 d.d.-vel mint fővállalkozóval kötött fővállalkozási szerződést. A fővállalkozó a projektársaságként létrehozott – és a kizárólagos tulajdonában álló – cég2.-vel mint alvállalkozóval kötött alvállalkozási szerződést. Az alvállalkozó és a felperes 2011. október 25-én kötöttek szub-alvállalkozási szerződést a kivitelezési munkák tárgyában.

[5] 2012 novemberétől 2013 márciusáig a felperesnek problémái voltak az alvállalkozó által aláírt teljesítésjegyzékek vitatásának a fedezetkezelői rendszerben való rögzítésével, amit jelzett az alpereseknek; ennek keretében 2013. január 11-én közölte az I. rendű alperessel, hogy vitatja az alvállalkozó által 2012. november 16-án kiállított teljesítésjegyzéket, mivel az abban feltüntetett 215.543,67 euró helyett a teljesítésének értéke és az abból eredő igénye 2.116.515,37 euró; kérte a vitatás tényének rögzítését az alvállalkozói nyilvántartásban, valamint a két összeg közötti különbözet visszatartását és az alvállalkozó részére történő kifizetésének felfüggesztését; tájékoztatta az I. rendű alperest arról is, hogy az említett követelésének érvényesítése iránt pert fog indítani az építőipari kivitelezési tevékenységről szóló 191/2009. (IX.15.) Korm. rendelet (Épkiv.) 20. § (5)-(6) bekezdésében rögzített határidőben.

[6] 2013. február 13-án a felperes vitatása alapján az I. rendű alperes az alvállalkozó díjának kifizetését 2013. március 19-ig felfüggesztette, majd a díjat kiutalta az alvállalkozónak.

[7] A felperes a Zalaegerszegi Törvényszék előtt 2013. március 18-án pert indított az alvállalkozó ellen a leigazolt, de ki nem fizetett, valamint a le nem igazolt vállalkozói díj megfizetése iránt.

[8] A Zalaegerszegi Törvényszék a 2014. szeptember 17-én kelt – 2015. február 19-én jogerőre emelkedett – első részítéletében (4.G.40.161/2013/47. számú részítélet, a továbbiakban részítélet1) 206.322 euró és annak 2013. március 4-étől számított kamata, a 2016. április 13-án kelt – 2016. május 13-án jogerőre emelkedett – második részítéletében (4.G.40.015/2015/43. számú részítélet, a továbbiakban részítélet2) 1.365.527,99 euró és annak 2013. április 3-tól járó kamata, végül a 2016. július 4-én kelt – 2016. július 30-án jogerőre emelkedett – ítéletében (4.G.40.015/2015/47. számú ítélet) további 1.268.611,58 euró és 38.526.303 forint, valamint ezek 2013. április 3-ától járó kamata megfizetésére kötelezte az alvállalkozót.

[9] Az alvállalkozóval szemben felszámolási eljárás indult, melynek kezdő időpontja 2015. szeptember 14. napja volt; a felszámoló 2016. október 10-én – az alvállalkozó elleni előzményi perben született fenti határozatok alapján – 1.185.296.881 forint összegű, elismert és határidőn belül bejelentett követelésként vette nyilvántartásba a felperes követelését. Az alvállalkozó elleni felszámolási eljárás az adós jogutód nélküli megszüntetésével 2018. szeptember 21-én jogerősen befejeződött. A felszámolási eljárásban sem a felperes, sem egyéb hitelezők bejelentett követelésének kielégítésére nem volt vagyoni fedezet; a felperes követeléséből mindössze 37.412 forint térült meg. Ekként a felszámolási eljárást követően a felperesnek 1.185.259.469 forint kielégítetlen hitelezői követelése maradt fenn.

III.2.

[10] Az elsőfokú bíróság az ítéletének jogi indokolásában az alperesek elévüléssel kapcsolatos védekezésére figyelemmel a régi Ptk. 326. § (1) bekezdése és a 360. § (1) bekezdése alapján elsődlegesen azt vizsgálta, hogy keresettel érvényesíteni kívánt kártérítési követelés mikor vált esedékessé. Rögzítette, hogy a felperes az I. rendű alperes kártérítési felelősségét arra alapította, hogy – a fedezetkezelésre vonatkozó jogszabályi kötelezettségeit megsértve – nem tette lehetővé, hogy a fedezetkezelői rendszerben vitatással fedezetet képezhessen az alvállalkozóval szembeni követeléseire; nem függesztette fel és nem tartotta vissza az alvállalkozói követelését biztosító fedezetet; ezzel, valamint az időelőtti elszámolással ellehetetlenítette, hogy a fedezetkezelői visszatartásból kielégítést kereshessen az alvállalkozóval szemben jogerősen megítélt, ugyanakkor a felszámolási eljárásában kielégítetlenül maradt követeléseire.

[11] A fentiek előrebocsátását követően az Épkiv. 20. § (1)-(6) bekezdései alapján kifejtette, hogy amennyiben a felperes az Épkiv. 20. § (4) bekezdés b) pontjának megfelelő módon vitatta is a teljesítésigazolást, és a (4) bekezdés b) pontja szerinti I. rendű alperesi felfüggesztés időtartama alatt igazolta is a „vitarendezési eljárás megindítását” (amely jelen esetben a Zalaegerszegi Törvényszék előtt megindított peres eljárás megindítását jelenti), akkor az I. rendű alperes a (4) bekezdés b) pontja szerinti összeget az Épkiv. 20. § (6) bekezdése értelmében a Zalaegerszegi Törvényszék által meghozott jogerős döntés(ek)ig volt köteles visszatartani, majd a jogerős döntés(ek)nek megfelelően a visszatartott összeget kifizetni.

[12] Az Épkiv. 20. § (6) bekezdése szerint ugyanis a fedezetkezelő minden további feltétel nélkül köteles kifizetést teljesíteni a jogerős döntésnek megfelelően. Ezen jogszabály alapján tehát a jogerős döntést követően az I. rendű alperes – feltéve, hogy a felfüggesztés és visszatartás feltételei is fennálltak – köteles lett volna a Zalaegerszegi Törvényszék által megítélt összeg kifizetésére. Következésképpen az építtetői fedezetkezelői rendszerből járó összeg kifizetése a felperes részére a Zalaegerszegi Törvényszék jogerős döntésével esedékessé vált.

[13] Hangsúlyozta az elsőfokú bíróság, hogy a fedezetkezelői rendszerben visszatartott összeg kifizetését sem az Épkiv. 20. § (6) bekezdése, sem más jogszabály nem teszi függővé attól, hogy a jogerősen megítélt összeget az alvállalkozó végrehajtási vagy felszámolási eljárásban megkísérelje érvényesíteni a vállalkozóval (az adott esetben az cég2.-vel) szemben és ez sikertelen legyen; ezért téves a felperes azon érvelése, hogy a kára akkor következett be, amikor a felszámolási eljárás befejeződésével az cég2.-vel szembeni jogerős részítéletekkel megítélt követelése behajthatatlannak bizonyult. Amennyiben ugyanis a fedezetkezelői rendszerből a jogerős döntéssel esedékessé vált „visszatartott összeget” nem fizeti ki a fedezetkezelő, úgy a ki nem fizetéssel okozott „károsodás” azonnal bekövetkezik a felperesnél.

[14] A kifejtettekre figyelemmel a részítélet1-nek megfelelő összegű felperesi kár 2020. február 19-én, a részítélet2-nek megfelelő összegű kár 2021. május 13-án, míg az ítéletnek megfelelő összegű kár 2021. július 30-án elévült. Az ezt követően küldött fizetési felszólítás és benyújtott keresetlevél az elévülést nem szakíthatta meg. Az I. rendű alperessel szembeni kereset mindezek okán a régi Ptk. 325. § (1) bekezdésére figyelemmel alaptalan.

[15] A felperes érvelése szerint a II. rendű alperesi építtető nem csak a fedezet rendelkezésre bocsátására, szükséges ideig történő rendelkezésre tartására, hanem adott esetben annak visszatartására is köteles, ha ez az alvállalkozói követelések biztosítása érdekében szükséges; ezen kötelezettsége a fedezetkezelési rendszertől függetlenül is fennáll, melynek kapcsán hivatkozott az Étv. 39/A. § (6) bekezdésére. Azzal is érvelt, hogy a II. rendű alperes az I. rendű alperesnek a jogsértéseiért is felelősséggel tartozik a régi Ptk. 350. §-a alapján.

[16] Az épített környezet alakításáról és védelméről szóló 1997. évi LXXVIII. törvény (Étv.) 39/A. § (6) bekezdésének értelmezésekor azonban figyelemmel kell lenni az Étv. 39/B. § (2) bekezdésére is, melynek értelmében az építőipari tevékenység ellenértékének fedezetét az építetők fedezetkezelő kizárólagos rendelkezése alatt álló elkülönített számlán kell elhelyezni. Ebből következően az Étv. 39/A. § (6) bekezdése – fedezetkezelő rendszer működése esetén –nem teremt önálló kötelezettséget az építetőnek, hogy a végszámla összegét visszatartsa; erre lehetősége sincs az építetőnek, hiszen a fedezetet a fedezetkezelő kizárólagos rendelkezésére kell bocsátania az Étv. 39/B. § (2) bekezdésének megfelelően, azaz a fedezetkezelőt az építető nem utasíthatja. Az Étv. 39/A. § (6) bekezdése alapján fennálló önálló felelősség hiányát támasztja alá a jogszabály szóhasználata is, mivel az a jogosultság oldaláról közelíti meg a kérdést (jogosultsági szempontú szabályozás), azaz azt fogalmazza meg, hogy a vállalkozó kivitelező mikor jogosult a végszámla kiegyenlítésére (amely kiegyenlítés fedezetkezelői rendszer esetén a fedezetkezelőtől valósulhat meg) és az Étv. 39/A. § (6) bekezdése nem kötelezettséget teremt az építető részére, hogy az egyébként fedezetkezelőre bízott összeget visszatartsa. A felperes által hivatkozott 397/B/2010. AB határozatból sem vezethető le ezzel ellentétes álláspont; az Alkotmánybíróság ezen határozatában nem is vizsgálta a jelen perben felmerült jogkérdést, azaz, hogy fedezetkezelő kötelező igénybevétele esetén milyen önálló visszatartási kötelezettsége van az építetőnek.

[17] Az Étv. 39/A. § (6) bekezdésének fentiek szerinti helyes értelmezése alapján nem állt fenn a II. rendű alperesnek a felperes által állított kötelezettsége, így károkozó magatartás hiányában a vele szemben előterjesztett kártérítési igény is alaptalan. A II. rendű alperes felelőssége a régi Ptk. 350. §-a alapján sem áll fenn: a fedezetkezelői szerződés nem a régi Ptk. szerinti megbízási szerződés, hanem az Épkiv. sajátos fedezetkezelői szerződésre irányadó szabályai szerint minősülő sui generis jogviszony, és az Épkiv. sem utal arra, hogy a régi Ptk. megbízásra vonatkozó szabályait alkalmazni kellene. Ha pedig a régi Ptk. 350. §-a alapján a II. rendű alperes felelőssége fenn is állna, az elévülés körében korábban kifejtettek miatt a felperesi követelés a II. rendű alperessel szemben is elévült volna.

[18] Kiemelte továbbá az elsőfokú bíróság, hogy a Kúria Pfv.V.20.422/2016/4. számú határozatától jogkérdésben nem tért el, mivel az abban elbírált jogkérdéseket jelen ítélet nem érinti; a kúriai határozat ugyanis abban foglalt állást, hogy a fedezetkezelői szerződésben az alvállalkozóra vonatkozó szerződéses rendelkezés harmadik személy javára szóló szerződéses rendelkezésnek minősül-e, valamint, hogy jogsértő-e a felülvizsgált másodfokú ítélet azon megállapítása, hogy az Épkiv. 19. § (1) bekezdése lehetővé tette a szakaszlezárást követően a lezárt építési szakaszra vonatkozó fedezetkezelői kifizetést.

[19] A felperes által indítványozott tanúbizonyítás elrendelését az elsőfokú bíróság a Pp. 276. § (5) bekezdése alapján mellőzte.

IV.

[20] Az ítélet ellen a felperes terjesztett elő fellebbezést, melyben elsődlegesen kérte annak megváltoztatását és a keresetének megfelelő döntés hozatalát, másodlagosan a hatályon kívül helyezését és az elsőfokú bíróság új eljárásra és új határozat hozatalára utasítását.

[21] Rögzítette, hogy a kárigényét arra alapította, hogy míg az alvállalkozó vállalkozói díjfizetési kötelezettségét szegte meg, addig az I. és II. rendű alperesek, valamint a fővállalkozó – deliktualis kártérítési alapon – azért (és annyiban) felelősek közös károkozóként, mert (és amennyiben) felróható magatartásuk következtében a díjkövetelés behajthatatlannak bizonyult, így elértéktelenedett; nem – az egyébként is elenyészett, illetőleg meg nem képzett – visszatartás kifizetését követelte az Épkiv. 20. § (6) bekezdése alapján, hanem a biztosíték hiányában behajthatatlannak bizonyult követelésének elértéktelenedéséért követelt kártérítést a régi Ptk. 339. § (1) bekezdése alapján. Az alvállalkozó szerződéses díjköveteléssel tartozott, míg a fővállalkozó és az alperesek éppen e díjkövetelés behajthatatlanságáért tartoznak deliktualis kártérítési kötelezettséggel.

[22] Az elsőfokú bíróság „összetévesztette” a károkozó magatartást a kárral, a vállalkozói díjkövetelést a kártérítési igénnyel és a biztosítékot (fedezetkezelői visszatartást) a felperesi társaság (értékcsökkenéssel érintett) vagyonelemével (az alvállalkozóval szembeni díjköveteléssel). A vagyonában bekövetkezett értékcsökkenés időpontja helyett tévesen abból indult ki, hogy a fedezetkezelői rendszerben lévő visszatartásból mikor lett (lehetett volna) jogosult kifizetésre. A visszatartás kifizetésének elmulasztásával azonban csak a károkozó magatartás vált befejezetté; a kára akkor következett be, amikor biztosíték, illetve vagyoni fedezet hiányában a követelése ténylegesen behajthatatlannak bizonyult; amíg a vállalkozói díjkövetelésének behajtása folyamatban volt, addig fogalmilag nem következhetett be ugyanezen követelés – behajthatatlanságból eredő – értékcsökkenése; önmagában pedig a biztosíték elvesztése sosem értékelhető kárként, hiszen a jogosultnak sosem a biztosíték tárgya, hanem az azzal biztosított követelés képezi a vagyonának a részét.

[23] A II. rendű alperes kárfelelőssége körében az Étv. 39/A. § (6) bekezdését is tévesen értelmezte az elsőfokú bíróság. Annak alapján ugyanis elvárható az építetótól, hogy az alvállalkozói díjkövetelések kiegyenlítésének hiányában ne működjön közre a fővállalkozó végszámlájának a kifizetésében. A II. rendű alperesnek lehetősége és kötelezettsége is lett volna a fővállalkozó végszámlája kifizetésének megakadályozására, akár azzal, hogy nem állít ki olyan teljesítésigazolást, amellyel egyben hozzájárul a végszámla kiállításához, és nem folytatja le a végelszámolást; ha így járt volna el, akkor az Épkiv. 20. §-a szerinti mechanizmus lépett volna életbe, és a fedezetkezelő nem folyósíthatta volna a fővállalkozó végszámlájának a kifizetését. Az pedig, hogy az Épkiv. nem tesz kifejezett utalást a megbízási szerződések szabályainak alkalmazására, nem jelenti azt, hogy háttérszabályként ne lenne alkalmazható a régi Ptk. 350. §-a.

[24] Az elsőfokú ítélet alaptalanul mellőzte a Kúria Pfv.V.20.422/2016/4. sz. precedensképes döntésének jogkérdésben tett állásfoglalását, miszerint a fedezetkezelő a fedezetkezelői szerződésből fakadó kötelezettségei nem megfelelő teljesítése miatti kártérítő felelősség azzal következik be, hogy a szerződéses kötelezettel szemben behajthatatlannak bizonyul a díjkövetelés.

[25] Fellebbezésében a kárfogalom körében részletesen – a kár azonosítása módszertanának ismertetésével, továbbá vagyoni jogi és kárelméleti elemzéssel –, eseti döntésekre hivatkozással kifejtette, hogy a vagyoniában nem akkor és azzal állt be negatív változás, hogy a visszatartás az előzményperekben született jogerős ítéletek alapján nem került kifizetésre (mint „elmaradt jövedelem”), hanem akkor és azáltal, hogy a már a vagyona részét képező díjkövetelés biztosíték és vagyoni fedezet hiányában behajthatatlannak bizonyult, így elértéktelenedése okán értékcsökkenést idézett elő a vagyoniában, ami tényleges kár. Ebből kiindulva a régi Ptk. 360. § (1) bekezdésére utalással levezette a kártérítési igénye esedékessége kapcsán, hogy az adott esetben nem az a kérdés, hogy milyen lehetséges időpontokban lett volna a díjkövetelés érvényesíthető (így például mikor kellett volna a visszatartást kifizetni), hanem az, hogy a követelés mikor vált behajthatatlanná, mivel ekkor merült fel, azaz következett be a kára. A kár időpontja ugyanis nem lehet korábbi, minthogy a ténye – az alvállalkozóval szembeni díjkövetelése behajthatatlansága – és az összege ténylegesen meghatározható és bizonyítható volna. A behajthatatlanság fogalmából is megállapítható, hogy minden olyan időpont, amely a felszámolás befejezésének időpontjához képest más időponthoz köti a követelés behajthatatlanságából eredő kár bekövetkezésének időpontját, szükségképp a Csődtv. „rendelkezéseibe és koncepciójába ütköző” contra legem értelmezést valósít meg, amely ráadásul ellentmond az irányadó joggyakorlatnak (BDT2013. 2947., Szegedi Ítéltábla Pf.20.946/2013/5., BDT2007. 1622., BDT2005. 1203., PJD2020. 23., Kúria Pfv.20.199/2018/5., Pfv.20.346/2020/6. BH2021. 308., Kúria Pfv.21.006/2023/4.; BDT2006. 1343.; BH2000. 21., Kúria Pfv.21.071/2020/5., BDT2012. 2664., EBH2002. 641.), az előreláthatóság követelményének, valamint a kárenyhítési kötelezettség jogalkotói céljának is. A jelen ügy körülményei egyébként is kizárják, hogy a kár bekövetkeztének időpontjaként a felszámolási eljárás befejezési időpontját megelőző időpont lenne megállapítható: egyrésztől joggal és okkal bízott abban, hogy követelése nagyrésztben megtérül a felszámolási eljárásában; másrészt a károsodásában a fővállalkozó hátrányos üzletpolitikája is közrehatott, aki tudatosan döntötte felszámolásba az alvállalkozót. Mindezek alapján az a helyes következtetés, hogy az alvállalkozóval szembeni díjigényének behajthatatlanságából eredő kára az alvállalkozó felszámolási eljárásának befejezésekor következett be, a kártérítési igénye ekkor vált esedékessé, így az elévülési idő is onnan számítandó a régi Ptk. 360. § (1) bekezdése értelmében. Így egyértelműen megállapítható, hogy az nem járt le a keresetlevél előterjesztésének napján.

[26] Részletesen kifejtette továbbá, hogy a II. rendű alperes az Étv. 39/A. § (6) bekezdésének megsértéséből és a károkozás általános tilalmából fakadóan is kárfelelősséggel tartozik azért, hogy végelszámolt a fővállalkozóval akkor, amikor közvetlen tudomása volt arról, hogy a felperes és az alvállalkozó között per volt folyamatban és a fővállalkozó nem tudja igazolni az alvállalkozók maradéktalan kifizetését. Az Épkiv. 20/A. § (1) bekezdése egyértelműen lehetővé teszi az építető számára, hogy megképezze az Étv. 39/A. § (6) bekezdése szerinti visszatartást a fedezetkezelési rendszerben. Fenntartotta azt is, hogy a II. rendű alperes – I. rendű alperessel egyetemleges – felelősségét a régi Ptk. 350. §-a is alátámasztja.

[27] Álláspontja szerint a másodfokú eljárásban az elévülés hiányán túl az alperesek kártérítési felelőssége is megállapítható a már rendelkezésre álló peranyag és bizonyítékok alapján.

[28] Az okozati összefüggés fennáll, mivel a fedezet biztosításáért, rendelkezésre tartásáért és kezelésért kizárólag az alperesek feleltek, következésképp a biztosíték hiányából eredő felperesi kár csakis az alperesek magatartására lehet visszavezethető.

[29] Abban a nem várt esetben, ha a rendelkezésre álló peranyag alapján nem változtatható meg az elsőfokú ítélet a másodfokú eljárásban, akkor a Pp. 276. §-a, a Pp. 279. §-a, a Pp. 341. §-a, illetőleg Pp. 346. §-a mint lényeges eljárási szabályok megsértése miatt az elsőfokú ítélet Pp. 381. §-a szerinti hatályon kívül helyezésének, és az elsőfokú bíróság új eljárásra és új határozat hozatalára való utasításának van helye.

V.

[30] Az alperesek fellebbezési ellenkérelme az elsőfokú ítélet helybenhagyására irányult lényegében annak helyes jogi és ténybeli indokai alapján.

V.1.

[31] Az I. rendű alperes kifejtette, hogy az elsőfokú bíróság helyesen értékelte a felperes kárállítását, ami az volt az elsőfokú eljárás során, hogy a kára azzal következett be, hogy miután az alvállalkozóval szembeni követelése kielégítetlen maradt, a fedezetkezelői visszatartásból sem tudott kielégítést keresni, mert az I. rendű alperes a vitatott összeget nem tartotta vissza. Ezért helyesen vizsgálta, hogy valóban csak a felszámolási eljárást követően lehetetlenült-e el a fedezetkezelői visszatartásból történő kielégítés; ehhez annak a megállapítása is szükséges volt, hogy mikor nyílt volna meg ez a lehetőség a felperes számára. Helyesen rögzítette e körben az elsőfokú ítélet, hogy a fedezetkezelői visszatartásból való kielégítés lehetősége akkor nyílt meg, amikor köteles lett volna a bíróság által megítélt összeg kifizetésére az Épkiv. 20. § (6) bekezdésében foglaltakra tekintettel. Visszatartás hiányában a kielégítés nyomban ellehetetlenült, azaz a felperes állított kára bekövetkezett abban a pillanatban, amikor a visszatartásból a jogszabály alapján először kielégítést kereshetett volna, ami független volt attól, hogy egyébként az alvállalkozóval szemben sikeresen tudta-e érvényesíteni a jogerős ítéletben már elbírált kifizetési igényét.

[32] Az elsőfokú eljárás során előadott felperesi kárállításhoz képest a fellebbezés az okozati összefüggést már a követelés elértéktelenedése vonatkozásában jelöli meg. Ez eltérő kárállítást jelent, ezért az azzal kapcsolatos jogorvoslati előadások figyelembevétele a Pp. 373.§ (1) és (2) bekezdése alapján kizárt.

[33] A Kúria Pfv.20.422/2016/4. számú ítéletéből is az következik, hogy a visszatartás hiányából fakadó kárfelelősség esedékessé válik azzal, ha a fedezetkezelő nem teljesíti fizetési kötelezettségét. A döntés felperesi értelmezését cáfolja az is, hogy a hivatkozott ügy felperese – az alvállalkozó – kártérítési igénnyel fordult a fedezetkezelővel szemben azt

követően, hogy az elmulasztotta kötelezettségének teljesítését, a bíróságok pedig kártérítést ítéltek meg, annak vizsgálata, hiányolása nélkül, hogy a jogosult megkísérelte-e díjigényét a szerződéses kötelezettel szemben érvényesíteni.

[34] A Kúria gyakorlata egyértelmű a tekintetben is, hogy a felszámolási eljárás legfeljebb a kár megtérülése, de nem a bekövetkezte/felmerülési időpontja szempontjából bírhat relevanciával. (Kúria Pfv.IV.21.614/2015/7.)

[35] Az Épkiv. nem ír elő olyan kötelezettséget, amely szerint egy alvállalkozó megrendelőjével szembeni igényérvényesítés (követelés behajtása) sikertelensége esetére kellett volna bármilyen magatartás kifejtése, így a behajthatatlan követelés megtérítésére sem köteles; nem okozhatta tehát az a kárt, hogy a visszatartott összegből a felperes a behajthatatlan követelésére nem tudott kielégítést keresni, hiszen ilyen kötelezettsége nem volt. Az esetleges kártérítési felelőssége független a felperes alvállalkozóval szembeni követelésére vonatkozó behajtási lépésektől, illetve azok sikerességétől, ahogy arra az elsőfokú ítélet is helyesen utalt. Az Épkiv. 20.§ (6) egy önálló, és számonkérhető fizetési kötelezettséget keletkeztetett, mely sem járulékos, sem egyéb feltételes jogviszonyban nem állt az egyébként az alvállalkozót az ítélet alapján terhelő fizetési kötelezettséggel. Nincs tehát olyan jogszabályon alapuló kötelezettsége, amelynek elmulasztása felperes alvállalkozóval szembeni követelésének behajthatatlanságával okozati összefüggésben lehetne. Amennyiben a felperes a követelését a felszámolási eljárásban sikeresen érvényesítette volna, az nem az I. rendű alperes által okozott kár „be nem következését” okozta volna, hanem annak megtérülését.

[36] Amennyiben mégis releváns lenne az esedékesség szempontjából, hogy a felperes díjkövetelése mikor vált behajthatatlanná, az az eset összes körülménye alapján a felszámolási eljárás lezárultánál korábban lenne megállapítható, melynek körében az I. rendű alperes eseti döntésekre hivatkozott. (pl.: BDT2013. 2947., BDT2013.2857., BDT2013. 2929., Kúria Gfv.VII.30.195/2020/3., Győri Ítéltábla Gf.IV.20.235/2012/5., Pécsi Ítéltábla Pf.II.20.085/2011/7.) Hangsúlyozta továbbá, hogy a fedezetkezelőnek nincs olyan jogszabályi kötelezettsége – mi több, jogosultsága sem –, amely alapján a visszatartást az alvállalkozó felszámolási eljárásának megindulásáig fenn kell tartania. Az sem vezethető le a felperes által hivatkozott jogszabályokból – így különösen az Épkiv. 19. § (6) bekezdéséből –, hogy a visszatartott összeget a felszámolási vagyonban kellene figyelembe venni.

[37] Érvelése szerint a fedezetkezelői rendszert megfelelően működtette, a felfüggesztést jogszerűen szüntette meg és jogszerűen számolt el a projekt lezárását követően az Épkiv. 20. § (3) bekezdése alapján. Kiemelte, hogy a kereset összecszerúsége sem bizonyított.

V.2.

[38] A II. rendű alperes érvelése szerint a felperes a vállalkozói díjkövetelése „elértéktelenedésére” mint a kárát megalapozó körülményre a keresetében még nem

hivatkozott, így az nem is képezte az elsőfokú eljárás tárgyát. Ezzel kapcsolatos előadásai az elsőfokú eljárásban nem voltak teljeskörűek és bizonyítást sem indítványozott ezen állítás lényeges körülményeire, mely mulasztás a másodfokú eljárásban már nem orvosolható a Pp. 373. § (2) bekezdése alapján.

[39] A fentieken túl a II. rendű alperesi önálló kárfelelősség körében csak az Étv. 39/A. § (6) bekezdését jelölte meg, amihez képest a fellebbezésében az építtető önálló jogsértését már az Épkiv. 20/A. § (1) bekezdésének megsértésében látja. Egyrészt ezen jogszabály sem ró kötelezettséget az építtetőre, másrészt e hivatkozás sem vehető figyelembe a Pp. 373. § (2) bekezdése alapján.

[40] A felperes szerint a követelésének elértéktelenedését önmagában az alvállalkozó felszámolása előidézte. Erre azonban a fedezetkezelői rendszernek semmilyen ráhatása nem lehetett, hiszen a felszámolás alá kerülés ténye az Épkiv. 19. § (6) bekezdése szerint önmagában megszünteti a követelés átszállási folyamatot, amelyre a fedezetkezelői rendszer épül, így ezt követően a rendszerből kifizetés nem lett volna teljesíthető, a fedezetkezelői rendszer szerepe a követelés vonatkozásában megszűnt. Ezt meghaladóan a fővállalkozó vagyona – a vele szembeni per eredményeként – ugyanúgy fedezetként jelentkezett a követelés vonatkozásában, mint korábban az alvállalkozóé, ezáltal a követelés hipotetikusán sem értéktelenedhetett el 100%-osan a felszámolás lezárultával.

[41] A Kúria Pfv.20.422/2016/4. sz. határozata sem támasztja alá a felperes érvelését a követelés elértéktelenedése mint a kár megvalósulási formája kapcsán, mivel ha a felperes hipotézise helyt állna, akkor abban a perben nem születhetett volna olyan ítélet, amely (i) a felszámolási eljárás lezárulta előtt született, (ii) amely szerint ezáltal a felszámolási eljárás lezárulta nem előfeltétele a kár bekövetkeztének, (iii) amely szerint a kamatfizetés kezdő időpontja az az időpont, amikor a fedezetkezelőnek a kifizetést teljesítenie kellett volna, amely nyilvánvalóan csak akkor lehetséges, ha (iv) a kár bekövetkeztének (esedékességének) időpontját a bíróság az elmaradt fedezetkezelői kifizetés időpontjával azonosítja.

[42] Az Épkiv. 7. § (2) bekezdésének i) pontjára és a 31. §-ára hivatkozással rámutatott, hogy a kivitelezési munka – részben a felperes alvállalkozói munkájának is köszönhetően – elkészült, a műszaki átadás-átvétel sikeresen lezárult, így az építtetőnek nem volt joga vagy lehetősége a teljesítési igazolás kiadásának megtagadására. A teljesítésigazolásnak a fentiek szerint tehát két jogszabályi feltétele van: (i) a munka szerződésszerű elvégzése és (ii) a munka készre jelentése. Ha a jogalkotó azt célozta volna, hogy a teljesítésigazolás további feltétele legyen az alvállalkozói, és szub-alvállalkozói számlák kifizetésének igazolása, azt nyilván feltüntette volna az Épkiv. 31. § (1) bekezdésében rögzített teljesítésigazolás kiadási feltételek körében. A teljesítésigazolás egyetlen funkciója, hogy a vállalkozói számlakiállításra vonatkozó építtetői hozzájárulást tanúsítsa és nem tesz különbséget „ilyen” vagy „olyan”, „műszaki teljesítésről” szóló vagy tényleges teljesítésigazolás között, a felperes ezzel ellentétes fellebbezési érvelése téves. Még ha teljesen irracionális és jogszabálysértő módon a felperes által elvártak szerint cselekszik és megtagadja a teljesítésigazolás kiállítását, az sem járt volna azzal az eredménnyel, hogy a felperes ehhez az összeghez hozzájut, mivel

(i) a felperesnek nem volt érvényesen közölt vitatása a fedezetkezelő irányában, (ii) nem igazolta az alvállalkozó elleni perindítást, továbbá (iii) az előzményper folyamatban léte alatt az alvállalkozó felszámolás alá került, amely szintén megakadályozta volna a továbbiakban a fedezetkezelői rendszerből történő kifizetést. Ezt meghaladóan a díjkövetelése számlába nem állított pótmunka követelésből áll, így arra vonatkozó fedezetet nem is kellett a fedezetkezelő rendelkezése alá helyeznie.

[43] Helytállóan jutotta arra is az elsőfokú bíróság, hogy a régi Ptk. 350. §-a nem alkalmazható, melynek körében a fellebbezés sem tartalmaz értékelhető jogi érvelést.

[44] Az alperesek és a fővállalkozó közös károkozásra sem merülhet fel, hiszen nincs a régi Ptk. 344. §-a alapján megkövetelt akarategység és közös oksági láncolat sem; az is kizárja a közös károkozást az 1/2007. PJE értelmében, hogy a fővállalkozó valójában nem kártérítéssel, hanem magával a felperesi hitelezői követeléssel, tehát a vállalkozói díjjal tartozik a felperes felé.

[45] Rámutatott, hogy az elsőfokú eljárásban a végszámlát becsatolta, amely alapján a fővállalkozói kifizetés összege 297.158,38 euró volt; ennél nagyobb összegű kárt tehát semmiképpen sem tudott volna okozni azzal, hogy ezen számla kifizetését a felperesi narratíva szerint „jogellenesen” jóváhagyja.

VI.

[46] Az ítéletnek jogerőre emelkedett rendelkezése nem volt, ezért azt az ítéltábla teljes terjedelmében vizsgálta.

VII.

[47] A fellebbezés nem alapos.

VIII.

[48] Az elsőfokú bíróság a tényeket a fellebbezés elbírálása szempontjából releváns körben helyesen állapította meg, az ítéltábla az érdemi döntésével egyetért, annak jogi indokolását az alábbiak szerint osztja.

VIII.1.

[49] Az ítéltábla előrebocsátja, hogy tévesen érvelt azzal a felperes a fellebbezésében, hogy az elsőfokú bíróság érdemben nem vizsgálta a kárát és „összetévesztette” a károkozó magatartást a kárral. Ezzel szemben az elsőfokú bíróság ítéletében a felperes nagy terjedelmű beadványaiból lényegre törően, tömören összefoglalva rögzítette a keresettel érvényesített

jogot, a felperesi tény- és jogállításokat, továbbá a jogi érvelést és helyesen indult ki ezekből a határozatának indokolásában.

[50] A felperes maga adta elő a keresetlevelében az I. rendű alperes kártérítési felelősségét alátámasztó jogi érvek körében, hogy az „I. r. alperes kártérítési felelősségét az alapozza meg, hogy – a fedezetkezelésre vonatkozó jogszabályi kötelezettségeit megsértve – nem tette lehetővé, hogy a felperes a fedezetkezelői rendszerben vitatással fedezetet képezhessen az alvállalkozóval szembeni követeléseire; nem függesztette fel, nem tartotta vissza a felperes alvállalkozói követelését biztosító fedezetet; és ezzel, valamint az időelőtti elszámolással ellehetetlenítette, hogy a felperes fedezetkezelői visszatartásból kielégítést kereshessen az alvállalkozóval szemben jogerősen megítélt, ugyanakkor az alvállalkozó felszámolási eljárásában kielégítetlenül maradt követeléseire. Ebből eredően a felperesnek a felszámolási eljárásban kielégítetlenül maradt követeléssel egyenlő összegű, azaz 1.185.259.469 forint összegű kára keletkezett, amit az I. r. alperes köteles megtéríteni a régi Ptk. 339. § (1) bekezdése alapján...” [2022. december 16-án kelt keresetlevél (62) bek.]. Mindezt azonos tartalommal ismertette az elsőfokú bíróság az elsőfokú ítélet [27] bekezdésében.

[51] A fentiekkel lényegében megegyezik az a fellebbezési érvelés, miszerint az alperesek azért (és annyiban) felelősek közös károkozóként, mert (és amennyiben) felróható magatartásuk következtében a felperes díj követelése behajthatatlannak bizonyult, így elértéktelenedett. Fel sem merült tehát, hogy az elsőfokú bíróság érdemben ne vizsgálta volna a felperes kárát és az alperesek is tévesen hivatkoztak a fellebbezési ellenkérelmükben a fellebbezés eltérő kárállítására, valamint arra, hogy az azzal kapcsolatos jogorvoslati előadások figyelembevétele a Pp. 373. § (1) és (2) bekezdése alapján kizárt.

[52] Az elsőfokú bíróság tehát helyesen indult ki abból, hogy elsődlegesen a kártérítési követelés esedékessé válását kell vizsgálni azon felperesi érvelés mentén, mely szerint az I. rendű alperes kártérítési felelősségét az alapozza meg, hogy nem tartotta vissza a felperesi követelés fedezetét és ezzel ellehetetlenítette a visszatartásból való kielégítését, az esedékesség megállapításához pedig tisztázni kell, hogy a felperes a fedezetkezelői rendszerben lévő visszatartásból mikor lett, illetve lehetett volna jogosult a kifizetésre. Az ítéltábla ebben a körben maradéktalanul egyetért az elsőfokú bíróság jogi érvelésével és utal az elsőfokú ítélet helyes indokaira. A fentiekén túl a fellebbezésben foglaltakra tekintettel mutat rá csak a következőkre.

VIII.1.1.

[53] Az alperesek között nem vitásan építetói fedezetkezelői szerződés jött létre.

[54] Az Étv. 39/B. § (1) és (2) bekezdése alapján az építetói fedezetkezelés célja – az építetető és a vállalkozó kivitelező között létrejött építési szerződés teljesítése érdekében – az építőipari kivitelezési tevékenység fedezete célhoz kötött felhasználásának biztosítása. Az

építtetői fedezetkezelő kizárólagos rendelkezése alatt álló elkülönített számlán kell elhelyezni az építőipari kivitelezési tevékenység fedezetét.

[55] Az Étv. 39/C. §-a értelmében a Kormány rendeletében határozta meg az építtetői fedezetkezelés alkalmazásának eseteit, az építtetői fedezetkezelést végzők körét, az építtetői fedezetkezelés résztvevői feladatait, az eljárás szabályait, a fedezetkezelő megbízásának, feladatellátásának, díjának és a fedezetkezelői számla kezelésének szabályait.

[56] A fentiekből következően az építtetői fedezetkezelői szerződés tartalmát az Épkiv. határozza meg.

[57] A Kúria a felek által hivatkozott, Pfv.20.422/2016/4. számú határozatában foglalkozott a fedezetkezelői szerződés minősítésével. Az eljárása alapjául szolgáló felülvizsgálati kérelemben ugyanis az alperes arra hivatkozott, hogy a másodfokú bíróság az Épkiv. 17. § (6) és (9) bekezdése szerinti fedezetkezelői szerződést a régi Ptk. 233. §-át megsértve minősítette harmadik személy javára szóló szerződésnek (a másik hivatkozása az volt, hogy jogsértő az a megállapítás is, hogy az Épkiv. 19. § (1) bekezdése lehetővé tette a szakaszlezárást követően a lezárt építési szakaszra vonatkozó fedezetkezelői kifizetést).

[58] Helyesen mutatott rá az elsőfokú bíróság, hogy a Kúria a jogerős ítéletet a felülvizsgálati kérelemben megjelölt okokból vizsgálta, megállapításai tehát ebben a körben precedensértékűek. Helyesen állapította meg azt is, hogy nem tért el jogkérdésben a kúriai határozattól, de nem azért, mert nem is érintette a Kúria által vizsgált jogkérdéseket, hanem azért, mert lényegében azokkal egyezően foglalt állást.

[59] A Kúria egyébek mellett kifejtette, hogy az Épkiv. a fedezetkezelői szerződés tartalmi követelményeit határozza meg és a jogalkotó abból a célból hozta létre ezt a régi Ptk.-ban nem nevesített szerződésfajtát, hogy az építőipari kivitelezési tevékenység fedezete célhoz kötötten kerüljön felhasználásra. E következtetés mind az Alaptörvény, mind pedig a Korm. rendelet fentebb idézett rendelkezései teleologikus értelmezéséből levezethető. A célhoz kötött felhasználás nem csupán az építtető és a fővállalkozó kivitelező közötti jogviszonyban, hanem a fővállalkozó nyilvántartásba bejelentett alvállalkozói tekintetében is érvényesül. Nem jogszabálysértő a másodfokú bíróság azon következtetése, hogy az alvállalkozókra vonatkozó szerződési kikötés harmadik személy javára szóló szerződési rendelkezés, maga a jogintézmény azonban nyilvánvalóan nem a Ptk.-ban szabályozott, hanem a Korm. rendelet sajátos fedezetkezelői szerződésre irányadó szabályai szerint minősül. {Pfv.20.422/2016/4. számú ítélet [23] bekezdése}

[60] A Kúria határozatában foglalt iránymutatás alapján tehát az adott esetben is az alvállalkozó mint harmadik személy javára szóló szerződés jött létre a felek között. A régi Ptk. szerint, ha a felek harmadik személy részére teljesítendő szolgáltatásra kötöttek

szerződést, e harmadik személy csak akkor válik közvetlenül jogosulttá, ha a felek ezt kifejezetten kikötötték. A harmadik személy a javára kikötött joggal attól kezdve rendelkezik, hogy a szerződésről őt valamelyik fél értesítette [régi Ptk. 233. § (1)-(2) bekezdés]. A Kúria azonban arra is rámutatott, hogy a jogintézmény – a fedezetkezelői szerződés – nem a régi Ptk.-ban szabályozott, hanem a az Épkiv. sajátos fedezetkezelői szerződésre irányadó szabályai szerint minősül.

[61] A felperes jogorvoslati érvelésére figyelemmel itt mutat rá az ítéltábla arra is, hogy a Kúria jogegységi határozatában [4/2025. JEH (Jpe.IV.60.030/2024/13.)] a Ptk. tekintetében, de a régi Ptk. azonos szabályára is iránymutatóan kifejtette azon rendelkezés tartalmát, amely szerint a polgári jogi viszonyokra vonatkozó jogszabályokat e törvénnyel összhangban kell értelmezni. Ez azt biztosítja, hogy a polgári jogi viszonyokra külön jogszabályokban meghatározott normák értelmezése és alkalmazása ne kerülhessen szembe a Ptk. céljával (Legfelsőbb Bíróság Gfv.33.538/1999.). A támogatási szerződéseket szabályozó 272/2014. (XI. 5.) Korm. rendelethez kapcsolódó, de a szintén kormányrendeletben – az Épkiv.-ben – szabályozott fedezetkezelői szerződésre is iránymutató jogegységi határozat értelmében egy-egy jogforráson belül keveredhetnek a közjogi és polgári jogi rendelkezések, a szerződéshez kapcsolódó normák pedig polgári jogi előírásokat tartalmaznak. A Ptk. rendelkezései ilyen esetben annyiban alkalmazhatók, amennyiben a felmerülő kérdést a speciális szabály nem rendezi.

VIII.1.2.

[62] A fentiekből kiindulva az ítéltábla azt vizsgálta, hogy az alperesek között létrejött fedezetkezelői szerződés Épkiv.-ben meghatározott szabályai alapján a szub-alvállalkozó (felperes) – az alperesi érvelésnek megfelelően – közvetlenül érvényesíthet-e igényt a fedezetkezelővel (I. rendű alperessel) szemben az Épkiv.-ben meghatározott és a keresetben hivatkozott feltételek fennállása esetén.

[63] Az Étv. indokolása már a 39/A. § (5)-(6) bekezdéshez kapcsolódóan egyértelműen fogalmaz a törvény célját illetően: „(a) 39/A. § (5) bekezdés minden kivitelezőre vonatkozó követelménye az alvállalkozók számára teremti meg a további garanciális szabályokkal azt a biztosítékot, amely az újabb tartozási láncok kialakulásának, az alvállalkozó kifosztásának a fedezethiány miatti lehetőségét végleg kizárja (...) Az új rendelkezések az alvállalkozókkal szembeni tömeges visszaélésekből eredő lánc tartozások kialakulásának lehetőségét zárják ki.” A jogalkotó a fedezetkezelésre vonatkozó szabályoknál [Étv. 39/B–39/C. §] még egyértelműbben fogalmaz az alvállalkozókat érintően: „A célhoz kötött felhasználás biztosítása magába foglalja egyrészt a vállalkozó kivitelező, másrészt az alvállalkozó kivitelező szerződésszerű teljesítése ellenértékének kifizetését is.”

[64] Az így megfogalmazott célokat szolgálják az Épkiv. alábbi részletszabályai.

[65] A 17. § (1)-(2) bekezdése értelmében az építtetői fedezetkezelő az építtető és a fővállalkozó kivitelező között létrejött építési szerződés mindkét fél általi teljesítését segíti elő, az építőipari kivitelezési tevékenység fedezete célhoz kötött felhasználásának biztosítása érdekében működik közre. A 17. § (9) bekezdés j) pontja alapján a fedezetkezelői szerződés a fedezetkezelő jogszabályi előíráson túlmenő feladatait és felelősségét tartalmazza.

[66] Jogszabályi előírás, hogy a fedezetkezelői számláról kinek a részére teljesíthető kifizetés. Ezen személyek között szerepel a fővállalkozó és az alvállalkozó kivitelező is, utóbbinak a fedezetkezelő a 20. § (5) és (6) bekezdése szerint visszatartott összeget köteles kifizetni [17. § (8) bekezdés b) pont].

[67] A fővállalkozó kivitelező esedékes számlája kiegyenlítéséből köteles meghatározott feltételek fennállása esetén harminc napra felfüggeszteni a fővállalkozó teljesítésében részt vevő alvállalkozó kivitelező által megjelölt ellenérték kifizetését. [20. § (4) bekezdés b) pont]. Amennyiben pedig a (4) bekezdés b) pontja szerinti vita eldöntése érdekében bírósági eljárás indul, akkor a (4) bekezdés b) pontja szerinti összeget a döntésig visszatartja és a jogerős döntésnek megfelelően a visszatartott összeget – az alvállalkozó által az ellenszolgáltatásra kötelezett vállalkozó kivitelező nevére kiállított számla ellenében – kifizeti. Az általa visszatartott összeg kifizetése az egyéb igények érvényesítését nem érinti [20. § (6) bekezdés].

[68] Ehhez kapcsolódó szabály, hogy a 19. § (2) bekezdésben előírt, a vállalkozói láncolatban megjelenő minden vállalkozó kivitelezőre egyaránt vonatkozó kifizetésből történő visszatartás következtében a fővállalkozó kivitelező javára keletkező, a visszatartás mértékével azonos és az építtetővel szembeni követelés átszáll annak az alvállalkozó kivitelezőnek a részére, akinek a javára – a harminc napos felfüggesztés időtartama alatt megindított vitarendezési eljárás esetén – a jogerős döntés születik [19. § (4) bekezdés c) pont].

VIII.1.3.

[69] Az Épkiv.-ben meghatározott, a felperes keresetében hivatkozott feltételek fennállása esetén nem vitásan a fedezetkezelőnek a visszatartott összeg vonatkozásában fizetési kötelezettsége keletkezik az alvállalkozó (szub-alvállalkozó) felé. A fedezetkezelői szerződés szabályait megállapító, és a régi Ptk.-hoz képest – a korábban kifejtettek szerint – speciális szabályozást tartalmazó Épkiv. egyértelműen tartalmazza azt is, hogy a jogerős ítélet alapján jogosult (szub)alvállalkozó mint harmadik személy a javára szóló fedezetkezelői szerződés alapján a követelés közvetlen jogosultja. Ez következik abból, hogy 19. § (4) bekezdés c) pontja szerint átszáll rá az építtetővel szembeni, a visszatartás mértékével azonos követelés.

[70] Ezt az értelmezést támasztja alá az Étv. fent idézett indokolása, amely szerint a törvény az alvállalkozók számára teremti meg a további garanciális szabályokkal azt a biztosítékot, amely az újabb tartozási láncok kialakulásának, az alvállalkozó kifosztásának a

fedezethiány miatti lehetőségét végleg kizárja, „a célhoz kötött felhasználás biztosítása pedig magába foglalja az alvállalkozó kivitelező szerződésszerű teljesítése ellenértékének kifizetését is”. Az alvállalkozók védelme nyilvánvalóan csak úgy valósítható meg, a vállalkozói díjuk tényleges kifizetése csak oly módon biztosítható, ha a javukra meghozott jogerős ítéletet követően a követelésüket a fedezetkezelői szerződés alapján közvetlenül a fedezetkezelővel szemben érvényesíthetik.

[71] Lényegében erre a következtetésre jutott a Kúria is a korábban idézett – az elsőfokú bíróság és a felek által is hivatkozott – precedensértékű határozatában, hiszen azt fejtette ki, hogy „(a) Korm. rendelet megalkotása alapjaként figyelembe vehető célkitűzéssel az áll összhangban, hogy a beruházáson munkát végző alvállalkozók a tényleges munkavégzésükhöz igazodó vállalkozói díjhoz hozzájussanak.” Ebből jutott végül arra a megállapításra, hogy ha a fedezetkezelő nem az alvállalkozó követelésének kielégítésére fordította a fedezetet, a fővállalkozó az alvállalkozója részére nem teljesített és a díj más módon sem térült meg, akkor a fedezetkezelői szerződésből fakadó kötelezettség nem megfelelő teljesítése miatti kártérítő felelősség megállapítása nem jogszabálysértő.

VIII.1.4.

[72] A fentiekből az következik, hogy az ítéltábla egyetért az I. rendű alperes fellebbezési ellenkérelm II.3.3. pontjában kifejtettekkel, vagyis azzal, hogy a felperes – amennyiben a keresetben előadottaknak megfelelően a jogszabályban meghatározott feltételek az (szub)alvállalkozói díjának visszatartása tekintetében fennálltak – a Zalaegerszegi Törvényszék jogerős (rész)ítéleteinek meghozatalát követően a fedezetkezelő I. rendű alperessel szemben közvetlenül érvényesíthette volna a követelését.

[73] Az I. rendű alperessel szembeni igényérvényesítéssel – a fellebbezés érvelésével szemben – tehát nem kellett megvárni, hogy a vállalkozási szerződés alapján kötelezett alvállalkozó – az adott esetben az cég2. – elleni végrehajtási vagy felszámolási eljárás milyen eredménnyel zárul. A fedezetkezelő I. rendű alperes ugyanis a (szub)alvállalkozó mint harmadik személy javára szóló fedezetkezelői szerződés, az alvállalkozó pedig a felperessel mint szub-alvállalkozóval kötött vállalkozási szerződés alapján volt köteles ugyanazon (szub)alvállalkozói díj kiegyenlítésére. A két kötelezett nyilvánvalóan egyetemlegesen felelt a jogosult felé.

[74] Az I. rendű alperessel szembeni követelés érvényesíthető volt az alvállalkozóval szembeni per lezárultától abban az esetben is, ha annak jogcímeiként a felperes a harmadik személy javára szóló szerződés teljesítését jelöli meg és akkor is, ha kártérítési igényt érvényesít azon az alapon, hogy az I. rendű alperes a visszatartási kötelezettségének nem tett eleget. Az ezzel okozati összefüggésben lévő kára ugyanis – a felperesi logikát követve, mely szerint a visszatartás elmaradása folytán bekövetkezett kár a követelésének az értékcsökkenése – csak az I. rendű alperessel szembeni követelés vonatkozásában értelmezhető, amiből az is következik, hogy már bekövetkezett akkor, amikor az I. rendű alperes a fizetési kötelezettségét nem tudja teljesíteni.

[75] A fellebbezésben kifejtettek a kár bekövetkezésének időpontját illetően tehát alapvetően azért megalapozatlanok, illetve irrelevánsak, mert a felperes eltérő jogi álláspontja folytán tévesen indult ki abból, hogy önálló igényérvényesítésre a fedezetkezelői szerződés alapján nem volt jogosult az I. rendű alperessel szemben.

[76] Mindezek alapján az elsőfokú bíróság helyesen foglalt állást arról, hogy a felperes I. rendű alperessel szembeni követelése a Ptk. 325. § (1) bekezdésére figyelemmel elévülés okán bírósági úton nem érvényesíthető; ebből következően az ítéltábla érdemben nem vizsgálta a fellebbezésnek – és ehhez kapcsolódóan a fellebbezési ellenkérelmeknek – a kár fogalmára, a deliktuális kár bekövetkezésének időpontjára, a szerződéses követelés behajthatatlanságával kapcsolatos összefüggésére, a kártérítés feltételeinek fennállásra vonatkozó további érvelését.

VIII.2.

[77] Az ítéltábla maradéktalanul egyetért az elsőfokú ítélet indokaival a II. rendű alperessel szembeni kereset vonatkozásában is és csak a fellebbezésben foglaltakra figyelemmel hangsúlyozza az alábbiakat.

VIII.2.1.

[78] Az elévülés körében kifejtettek a II. rendű alperessel szembeni felperesi követelés vonatkozásában is irányadóak.

VIII.2.2.

[79] A teljesítésigazolás kiállításával kapcsolatosan az ítéltábla osztja a II. rendű alperes fellebbezési ellenkérelmében foglaltakat.

[80] Az Épkiv. 31. § (1) bekezdése értelmében a teljesítésigazolás kiadására akkor kerül sor, ha a vállalkozó (alvállalkozó) kivitelező az általa vállalt szerződés tárgya szerinti építési tevékenységet, építési-szerelési munkát a szerződésben és jogszabályban előírtaknak, valamint a kivitelezési dokumentációban meghatározottaknak megfelelően maradéktalanul elvégezte és ezt az építtetőnek vagy a vállalkozó kivitelezőnek jelenti. A bírói gyakorlat (a Kúria precedensértékű döntései: Pfv. 20.010/2019/7., Pfv.V.20.859/2016/11., Pfv.V.20.650/2016/8.) szerint a megrendelő a teljesítésigazolással azt igazolja, hogy a munka elvégzése megtörtént, és a teljesítésigazolásban meghatározott összegű számla kiállítására lehetőség van. Ennek jogszabályi alapja az építési szerződésnél a régi Ptk.-ban a 405. § (1) bekezdése volt, amelynek értelmében a megrendelő köteles a munkát a vállalkozó értesítésében megjelölt időpontra kitűzött átadás-átvételi eljárás során megvizsgálni és a vizsgálat alapján felfedezett hiányokat, hibákat, a hibás munkarészekre eső költségvetési

összegeket, valamint az érvényesíteni kívánt szavatossági igényeket jegyzőkönyvben rögzíteni.

[81] A fentiekből következően a fellebbezésben foglaltakkal szemben a teljesítésigazolás kiadásánál az építető II. rendű alperes, illetve az Épkiv. 16. (3) bekezdése alapján a helyszíni képviselőjeként eljáró építési műszaki ellenőre nem vizsgálja, nem is vizsgálhatja az alvállalkozó felé történt teljesítést. A felperes által sérelmezett magatartás tehát nem lehet okozati összefüggésben a megjelölt kárral.

VIII.2.3.

[82] A Kúria fent már hivatkozott jogegységi határozata kifejtette, hogy a Ptk. 1:2. § (2) bekezdésében megjelenő úgynevezett québeci klauzula [régi Ptk. 1. § (1) bekezdése] – amely szerint a polgári jogi viszonyokra vonatkozó jogszabályokat e törvénnyel összhangban kell értelmezni – egyfelől kötelezettséget ró a jogalkotóra, mert a polgári jogszabályokat az említett bekezdésben megjelenő viszonyrendszerre tekintettel mindenkor a Ptk. rendelkezéseire figyelemmel kell megalkotnia, másrésztől fontos előírást fogalmaz meg a jogalkalmazók számára is, amikor kifejezi, hogy a polgári jogi tárgyú rendelkezéseket mindenkor a Ptk.-ra figyelemmel, azaz annak szellemiségét, fogalomrendszerét és szabályait figyelembe véve kell értelmeznie és alkalmaznia {4/2025. JEH [81] bekezdés}. Az idézett rendelkezés azt biztosítja, hogy a polgári jogi viszonyokra külön jogszabályokban meghatározott normák értelmezése és alkalmazása ne kerülhessen szembe a Ptk. céljával (Legfelsőbb Bíróság Gfv.33.538/1999.). {4/2025. JEH [82] bekezdés}. Egy-egy jogforráson belül keveredhetnek a közjogi és polgári jogi rendelkezések, a szerződéshez és ennek biztosítékaihoz kapcsolódó normák pedig polgári jogi előírásokat tartalmaznak. Ezek olyan polgári jogi normák, amelyek Ptk.-val való összhangba hozása, az egyes rendelkezések együttes értelmezése és viszonyrendszere a fentebb említett Ptk. jogszabályhelyet szem előtt tartva kizárólag általános-különös, eredetére is utalva latinul a *lex specialis derogat legi generali* elve alapján oldhatók fel. Ebből következően a Korm. rendelet szabályai valódi speciális szabályok a Ptk.-hoz képest, amelyek nem szakíthatók el a Ptk.-tól, de más oldalról megközelítve nem is tehetők félre az alapján, hogy az ügylet polgári jogi minősítésére a Ptk. szerint kerülhet sor. {4/2025. JEH [84] bekezdés}. Mindez praktikusán azt jelenti, hogy a Ptk. rendelkezései annyiban alkalmazhatók, amennyiben a felmerülő kérdést a speciális szabály nem rendezi. {4/2025. JEH [85] bekezdés}.

[83] Az adott esetben az Étv. és az Épkiv. által meghatározott fedezetkezelői szerződés – ahogy azt az elsőfokú bíróság is helytállóan megállapította – egy önálló szerződéstípus, amelyre kifejezett rendelkezés hiányában a régi Ptk. megbízásra vonatkozó szabályai nem alkalmazhatók. Rámutat az ítéltábla, hogy az Épkiv. a 3. § (4) bekezdésben az építési szerződés tekintetében tartalmazza a régi Ptk.-ra utaló szabályt, amiből szintén az következik, hogy a jogszabály megalkotásánál a jogalkotó figyelemmel volt a mögöttesen alkalmazandó szabályokra, így mivel ilyenről a fedezetkezelői jogviszony esetén nem rendelkezett, a régi Ptk. megbízásra vonatkozó szabályai nem alapozhatják meg a keresetet.

VIII.3.

[84] A felperes a hatályon kívül helyezésre irányuló jogorvoslati kérelme körében megsértett eljárásjogi szabályként a Pp. 276. §-át, a 279. §-át, Pp. 341. §-át, és a 346. §-át jelölte meg. A Pp. 276. §-ával és a 279. §-ával összefüggésben az ítéltábla elsődlegesen arra mutat rá, hogy önmagában a bizonyítás terjedelme, illetőleg a bizonyítékok esetleges okszerűtlen mérlegelése nem hatályon kívül helyezési ok, mivel a másodfokú bíróság az anyagi jogi felülbírálat körében a Pp. 369. § (3) bekezdés a) és b) pontja szerint a bizonyítás eredményét okszerűtlennek minősítheti, és ennek alapján a tényállást módosíthatja, kiegészítheti [a) pont]; a fél által az első- vagy másodfokú eljárásban hivatkozott tény megállapítására bizonyítást folytathat le, és annak alapján a tényállást módosíthatja, kiegészítheti [b) pont]. Az adott esetben egyébként sem volt megállapítható a bizonyítékok okszerűtlen mérlegelése az elsőfokú bíróság részéről.

[85] A bizonyítás terjedelmével kapcsolatban az sem hagyható figyelmen kívül, hogy a felperes a fellebbezésében adós maradt annak megjelölésével, hogy mely bizonyítási indítványát mellőzte tévesen az elsőfokú bíróság, ezért az e körben kifejtett érvelése – figyelemmel arra is, hogy hivatalbóli bizonyításnak nem volt helye – ezen okból sem vezethetett eredményre.

[86] A felperes tévesen hivatkozott a Pp. 341. §-ának megsértésére is, mivel az elsőfokú bíróság a korábban kifejtettek szerint döntött a kereseti kérelmről, így fel sem merülhet, hogy a kereset nem merítette ki.

[87] A Pp. 346. §-ának megsértésével kapcsolatos – közelebbről nem részletezett – fellebbezési hivatkozással összefüggésben kiemeli az ítéltábla, hogy az ítélet indokolásából annak kell kitűnnie, hogy a bíróság mire alapította a döntését. Az ügy eldöntése szempontjából jelentős kérdésekre kiterjedő indokolással ugyanis a bíróság eleget tesz jogszabályi kötelezettségének (Kúria Pfv.I.20.399/2022/5.). Nem jelenti az említett kötelezettség megsértését, ha az ítélet külön nem tér ki a fél által felhozott valamennyi érvre, elegendő a bíróság mérlegelési szempontjait és jogi álláspontját tartalmaznia (Kúria Pfv.III.20.737/2019/4.). Az indokolt hatósági döntéshez való jog semmiképpen sem jelentheti azt, hogy az ügyben eljáró bíróságot a felek valamennyi érvelése tekintetében részletes indokolási kötelezettség terhelné {7/2013. (III. 1.) AB határozat, Indokolás [31]}. A bíróság indokolási kötelezettségéből nem következik a felek által felhozott minden észrevétel egyenként való megcáfolási kötelezettsége, különösen nem a szubjektív elvárásait is kielégítő mennyiségű érvrendszer bemutatása, az indokolásnak az ügy érdeme szempontjából releváns kérdésekre kell kiterjednie {26/2020. (XII. 2.) AB határozat, Indokolás [22]}. E követelményeknek az elsőfokú bíróság ítéletének indokolása megfelelt.

[88] A fentiekre tekintettel a felperes által hivatkozottak okán az ítélet Pp. 381. §-a alapján történő hatályon kívül helyezésének lehetősége nem merülhetett fel.

X.

Budapest, 2025. május 8.

Dr. Vasady Loránt Zsolt s. k. Dr. Balsai Csaba Zoltán s. k.

bíró	előadó bíró
------	-------------